

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОПЪЛНИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ НА ВКС
В ПОДКРЕПА НА ИСКАНЕТО, ДОПУСНАТО С ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД ОТ 16.06.2004 г. по КД № 4/2004 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предоставяме на вниманието ви допълнителни съображения, каквато възможност ни е дадена с вашето определение от 15.06.2004 г. по КД № 4/2004 г.:

I. Когато се обосновава противоконституционността на една законова разпоредба, единствено възможната аргументация за това трябва да се извежда само и изключително от Конституцията. Абсолютно недопустимо е като аргумент за конституционносъобразност да се използва регулация от законодателен порядък. Поради тази причина обстоятелството, че Законът за устройство на държавния бюджет създава определени задължения за Министерство на финансите по отношение на бюджетния процес, е без значение.

Тези задължения не могат да надхвърлят конституционната рамка и да подменят адресата на конституционно установените права и задължения на висшите органи на държавна власт, свързани с бюджетната процедура. Дълбоко погрешна би била тезата, че законодателят е свободен да определя оправомощения орган, който внася проектобюджета като цяло в МС, а впоследствие и в НС. Органът, който изготвя и внася проектобюджета в НС е конституционно определен съгласно чл. 87, ал. 2 от Конституцията в лицето на МС. Липсва конституционно уреден механизъм бюджетът на съдебната власт да се внася в Министерството на финансите – било в качеството му на своеобразна “пощенска кутия”, а още по-малко в качеството му на администриращ орган.

В гаранцията за самостоятелността на бюджета на съдебната власт влиза и изискването той да бъде внесен в МС без посредник. Такава гаранция е и отпадналата разпоредба, че МС внася бюджета на съдебната власт в НС без да прави промени в него. Относно противоконституционността на тези две атакувани разпоредби могат да се изтъкнат доводи, почерпени единствено от Конституцията. Обратно, защитата им не може да се основава на аргументи, изведени от други законови разпоредби. Още по-малко биха били допустими съображения за някаква целесъобразност по отношение процедурата за изготвяне на бюджета.

Мярата за конституционносъобразност на един законов акт може да бъде единствено Конституцията.

II. Основният противоконституционен текст от втората група атакувани разпоредби е, разбира се, чл. 36 ЗСВ: “Министерство на правосъдието осигурява материалните условия за дейността на органите на

съдебната власт, като средствата за капиталови разходи се осигуряват по бюджета му.”

Съдържанието на тази разпоредба издава абсолютно порочно разбиране на понятието за самостоятелен бюджет. Какъв самостоятелен бюджет ще бъде бюджетът на съдебната власт, след като по чужд бюджет ще се осигуряват материалните условия за дейността на нейните органи, включително и средствата за капиталови разходи? Тази противоконституционна разпоредба е основополагаща относно цялата регламентация на бюджетното участие на Министерство на правосъдието за обезпечаване на материалните условия за функциониране на съдебната власт.

Не става дума само за съотношение между притежаване, предоставяне за стопанисване и стопанисване на имущество. Неприкрит е опитът за посегателство и изземване на жизнено важни пера от бюджета на съдебната власт. Допустимата мяра на интервенция по отношение предоставянето за стопанисване на държавно имущество, непредвидено в бюджета на съдебната власт, е очертано категорично в Тълк. реш. № 11/2002 г. на КС: ”На кои от органите от съдебната власт МС следва да предоставя стопанисването на държавното имущество е въпрос, свързан с автономността на съдебната власт и следва да се реши вътре в нея”.

Ако се запазят атакуваните разпоредби, изпълнителната власт на практика ще може да решава по свое усмотрение на кого да предоставя средства, на кого обекти за стопанисване, които ще са предвидени в нейния, на изпълнителната власт, бюджет (директно като материални активи или като средства за закупуване на такива активи, както и за извършване на капитални ремонти). Чрез упражняване на бюджетни правомощия ще се

установи пълна материална зависимост на съдебната власт от изпълнителната.

Участието на изпълнителната власт при подпомагане на съдебната в никакъв случай не трябва да става чрез осакатяване (на практика пълно обезсмисляне) на самостоятелността на бюджета на съдебната власт. В това отношение ВКС наистина в известна степен промени становището си, изразено по повод КД № 18/2002 г. относно фонд “Съдебни сгради”. Промяната се обосновава с това, че от изолиран текст (при тогавашната версия на закона) с настоящите изменения на ЗСВ се създава цяла система от разпоредби, с които се изпразва от съдържание бюджетът на съдебната власт и тя се поставя в почти пълна зависимост от бюджета на орган на изпълнителната власт в лицето на Министерство на правосъдието.

Несериозен е аргументът, че правомощията на Министерство на правосъдието относно бюджета за обезпечаване на материалните условия на звената от съдебната система, произтичат от правомощията на министъра на правосъдието по чл. 27, ал. 1 т. 2 ЗСВ, според който той предлага броя, районите и седалищата на съдилищата. Прекрояване на съдебни райони и разкриване на нови седалища на звена от съдебната власт се случва на години веднъж. За оправдаването на новата, далеч надхвърляща конституционно допустимата рамка на бюджетно вмешателство уредба, не би могло да служи и обстоятелството, че почти всяка година в Закона за бюджета на Република България се предвижда разпоредба, съгласно която изразходването на средствата по фонд “Съдебни сгради” се съгласува с ВСС. Достатъчно е само да се каже, че по принцип материалноправното регулиране е чуждо на закона за бюджета, който не е

закон в класическия смисъл на думата. А и какво ще стане, ако някоя година такава разпоредба на бъде приета.

Изобщо крайно време е или да се приеме обстоятелството, че съдебната власт по Конституция има самостоятелен бюджет, или по конституционно установения ред тази самостоятелност да се отмени. Докато обаче съществуват разпоредбите на чл. 117, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията, разпоредби като атакуваните не могат да бъдат квалифицирани по друг начин освен като противоконституционни.

III. Според нас, за да бъде еднозначна и последователна уредбата относно статуса на заместник ръководителите на звената от съдебната власт, той трябва да бъде тълкуван по начина, по който сме го направили в раздел III на нашето искане.

Не може да се твърди едновременно, че заместник ръководителите не са ръководители по смисъла на Конституцията и същевременно, че са "органи" по смисъла на Решение № 33 от 1998 г. на Конституционния съд.

Не може да се въвежда мандат за неръководна длъжност (ако се приеме, че заместниците не са ръководители) и това следва от стриктното тълкуване на конституционната разпоредба на чл. 126, ал. 2.

Ако пък се приеме, че заместниците все пак са ръководители по смисъла на Конституцията, мандатът им не може да бъде поставян в зависимост от изтичането на друг чужд мандат, тъй като това ще противоречи на разпоредбата на чл. 126, ал. 2 от Конституцията.

Ако за заместник ръководителите изобщо не важи мандатността (ако се приеме, че са редови магистрати, а не ръководители), на практика те

много трудно ще могат да бъдат сменявани – само при общите условия на чл. 131 от Конституцията.

Единствено с обявяване противоконституционността на разпоредбата на чл. 125, ал. 7 според нас уредбата ще се хармонизира и ще стане адекватна на замисъла, който е имал конституционният законодател при въвеждането на мандатност на ръководните длъжности в съдебната система.

Уважаеми конституционни съдии, молим при произнасянето Ви да имате предвид и настоящите допълнителни съображения, които излагаме и след запознаване със становищата на другите заинтересовани страни по делото, което е в съответствие с публичността на конституционния процес.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС:

/ИВАН ГРИГОРОВ/

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/БЛАГОВЕСТ ПУНЕВ/

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/РУМЕН НЕНКОВ/

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/ЛЮБКА ИЛИЕВА/

